

Metodické listy

Děti - uprchlíci

Stručná anotace

Aktivita zabývající se tématem dětských uprchlíků.

Potřebný čas

45 min

Velikost skupiny

libovolná

Potřeby, pomůcky...

- příběhy dětí – uprchlíků,
- arch balicího papíru do každé skupiny
- fixy pro každou skupinu

Cíle

- seznámení se s danou problematikou, zvýšení zájmu o dětské uprchlíky
- rozvoj emočního citění
- pochopení významu dětských práv, práce s tématem předsudky, diskriminace, marginalizace, útlaku,...

Popis, postup...

1. Třída se rozdělí do skupin.
2. Každá skupina dostane k prostudování příběh jednoho dítěte –uprchlíka.
3. Arch balicího papíru si rozdělí na čtvrtiny a každou označí názvy : **Příčiny, Nebezpečí a vypětí, Strádání, Co můžeme udělat my.**
4. Do prvních tří nadepsaných částí studenti postupně popíší a shrnou zkušenosti dítěte z příběhu . Do čtvrtého oddílu studenti popíší, jak by mohli ovlivnit situaci v domovské zemi uprchlíka, aby rodiče s dětmi nebyli nuceni utíkat. Dále uvažují, jak by mohli zlepšit životní podmínky a postavení konkrétních dětí, které se pokoušejí zapojit do života v nové zemi.
5. Celá třída společně zobecní postřehy , které se ve všech čtvrtinách záznamového archu objevily. Studenti se mohou dohodnout i na zobecňující formulaci.

Příběh č. 1

AminaAbdi: Uprchlík ze Somálska žijící v Kanadě.

Když jsme ještě žili v naší zemi, vedli jsme velice dobrý život. Táta pracoval, měli jsme velký dům s velkou zahradou a stromy. Ničeho jsme se nebáli. Mohli jsme jít, kamkoliv jsme chtěli. Můžu říci, že jsem měla báječné časy, protože jsem nikdy nepoznala problémy, jaké mám poslední dva roky.

30. prosince 1990 vypukla v hlavním městě občanská válka. Po čtyřech dnech jsme nemohli dále zůstat v našem domě, protože se boje stále přibližovaly. Jeli jsme do městečka poblíž Mogadiša. Patnáct dní jsme bydleli u strýce. Potom jsme utekli do jiného města a platili za to, že můžeme bydlet v jednom domě. Mysleli jsme si, že válka brzo skončí a my se budeme moci vrátit do Mogadiša, ale všechno se zhoršovalo.

Můj otec se rozhodl, že vezme mého bratra, sestru a mě do Kanady, kde už žila naše matka, teta a naše tři malé sestry, a otec chtěl žít s nimi. Abychom se dostali do Kanady, museli jsme se dostat do některé sousední země, protože v Somálsku v té době nefungovala žádná doprava. Navíc byla válka.

27. února 1991 jsme na lodi přijeli do Keni. Byli jsme téměř v malém městě Mulind, když naše loď narazila na skálu nebo na něco podobného. Prorazilo to dno lodi. Voda se začal rychle valit do lodi všichni muži začali z lodi vyházet z lodi věci, aby zachránili lidi. Několik mužů sedlo do záchranného člunu a jelo do města pro pomoc. Po několika hodinách se vrátili jen se svojí lodí a řekli, že nám nikdo nepomůže. Muži byli stále unavenější a do lodi se valilo čím dál tím víc vody. Když jsme se dověděli, že nám nikdo nepřijde na pomoc, tak se lidé rozhodli pomoci sami sobě i lidem, za které byli odpovědní. Potíž byla v tom, že většina lidí neuměla plavat. Nás bylo pět – můj otec, sestra, bratr, teta a já. Jen náš otec uměl plavat a rozhodl se, že se postará o moji sestru a bratra, protože byli nejmladší. Já a teta jsme musely plavat samy – otec neměl jinou volbu. Nemohl udělat nic jiného. Když jsem se pak ptala bratra a sestry, kdy viděli otce naposled, řekli mi, že když se dostal na břeh, moji sestru chytil nějaký muž. Po krátké rvačce mu otec sestru vytrhl. Ve chvíli, kdy sestru zachránil, se na něj vrhla jakási žena a chytila ho za krk jako had. Tehdy bratr a sestra viděli otce naposledy. Když jsem získala jistotu, že otec ani teta nežijí, pocítila jsem odpovědnost za to, abych našla jejich těla a postarala se o sestru a bratra. Hledala jsem, dokud jsem mrtvá těla otce a tety nenašla.

Tu noc a následující den se o nás postarala italská komunita a nějací další lidé, převážně muslimové – tedy naši souvěrci. Všechny, kteří přežili, vzali do uprchlického tábora poblíž města Mombasa. Zůstali jsme tam přes noc a druhý den odpoledne nás otec vzal do Nairobi. V Nairobi jsme žili čtyři měsíce. Ačkoliv jsme se měli mnohem lépe než ti, co zůstali v uprchlickém táboře, vůbec se nám nechtělo zůstat v Keni. Ty čtyři měsíce mi připadly jako čtyři roky. Jedním z důvodů, proč se nám v Nairobi nelíbilo, bylo, že oni nechtěli mít uprchlíky jinde než v uprchlických táborech, a když chytili uprchlíka ve městě, poslali ho zpět do tábora nebo dokonce do Somálska. Bylo téměř osm hodin večer a já se chystala k modlitbě, když náhle do našeho domu přišli tři kenští vojáci a chtěli vidět naše keňské dokumenty, které jsme neměli. Jak bychom je mohli mít? Řekli nám, že nás vezmou do vězení, a vzali nás tam. Díky bohu, že nás po třech hodinách pustili. Bylo to poprvé, co jsem byla ve vězení, a děkovala jsem Bohu, že nejsem zločinec.

12. července 1991 jsem přijela do Kanady. Studuji střední školu a po škole bych chtěla být zdravotní sestra. Největší problém, který mám, je jazyk. Ačkoliv jsem se hodně zlepšila, pořád ještě neumím anglicky dostatečně dobře. Lidé, kteří mají nejlepší známky, dostanou v Kanadě a možná kdekoliv na světě nejlepší vzdělání. Ale jak můžete dostat dobré známky, když neumíte dobře anglicky. To může ovlivnit vaše vzdělání a vaši budoucnost.

Nejsem moc šťastná. Mnoho věcí se změnilo. Jako třeba škola. I kultura je jiná. Někdy něco uděláte a lidé si o vás myslí, že jste špatní nebo že nic neznáte. Myslím si, že je těžké rozumět všemu, když přijdete do nové země, a je těžké pochopit lidi.

V mé zemi bych byla šťastnější než v Kanadě, protože bych neměla problémy. Jsme teď přistěhovalci. Kvůli mé mladší, šestileté sestře dokonce ani nemáme povolení k trvalému pobytu. Je nemocná. Není fér, že nám řekli: „Když je nemocná, nemůžete dostat povolení k trvalému pobytu.“ To není spravedlivé. Ale věřím, že jednoho dne budeme šťastní a že se vrátíme do naší země. Teď je nám lépe než lidem, kteří zůstali v Mogadišu, a já si toho vážím, ale jednoho dne bych se ráda vrátila zpět do mé země.

Zdroj: Upravený příběh z publikace McLuhan, E. (ed): SafeHaven. TheRefugeeExperienceofFiveFamilies. Toronto, MulticulturalHistorical Society of Ontario 1995, str. 85-92.

Příběh č. 2

Gabriela Eriquezová, dětský uprchlík z Chile, žijící v Kanadě.

Bylo mi právě jedenáct, když jsme opustili Chile. Odjížděli jsme 11. Ledna 1974. Pamatuji se ten den. Pamatuji si, jak byli všichni napnutí a poprvé jsem slyšel vybuchovat bomby, utíkat a křičet lidi. Slyšela jsem vojáky projíždět kolem. Věděla jsem, že v naší čtvrti, kde jsem se vždy cítila úplně bezpečně, se děje něco hrozného. Rodiče mi pořád říkali: „Neotvírej nikomu dveře. Nedívej se v noci z okna. Nevstávej, kdyby někdo přišel – zůstaň v posteli.“ Jednoho dne kolem osmé večer přijel do naší ulice obrovský tank. Vojáci začali prohledávat dům po domu. Někoho hledali. Přišli i k nám a ptali se matky, kde je táta. Matka jim pořád říkala: „Nevím!“ Voják předstíral, že je velmi vlídný, ale měl zlou tvář a mluvil s matkou ironickým tónem. Vzali mě do jednoho pokoje, Ferana do druhého pokoje, a Claudia vzali také do jiného pokoje. Pořád se mě vyptávali, kde je náš otec. Šla jsem najít bratry.. Vojáci se jich taky pořád vyptávali, kde máme tátu, jestli se ukrývá někde v domě, jestli máme doma nějaké zbraně. Pořád jsem jim říkala, že žádné zbraně doma nemáme. Pak vojáci odešli, ale byli hodně rozlobení. Uplynul měsíc a matka nám pořád říkala: „Váš otec se ukrývá. Nebojte se.“ Otce jsem od doby, kdy se začal ukrývat, viděla jenom jednou, když jsme šli do uličky a dívali se do vil v okně vysoko nad námi a zamával nám. Museli jsme být opatrní a nedat na sobě nic znát. Na okna velvyslanectví mířili ostřelovači. Byla to však jediná možnost, jak uvidět otce.

Jeli jsme na letiště, prošli jsme kontrolou a vojáci na nás byli velmi hrubí. Pak jsme čekali a čekali, ale táta nepřišel. Slyšela jsem lidi říkat, že se něco muselo stát. začala jsem plakat. Myslela jsem si, že budeme muset odletět bez otce. Nakonec táta přijel.

Neopustili jsme zemi v normálním letadle, ale v letadle vojenském. Když se letadlo vzneslo, řekl pilot: „Měli byste se dívat dolů, protože je to na dlouhou dobu naposledy, co vidíte Chile.“ Pamatuji se, že jsem neseděla s rodiči. Naše rodina byla rozptýlená po celém letadle. Zdálo se mi, že všichni začali plakat. Když jsme se dostali do Mexika, bylo tam moc horko a nesměli jsme opustit letadlo. A když jsme se pak dostali do Kanady, byla tam velká zima – mrazivá zima. Museli jsme projít celní a zdravotní kontrolou. Pak nás vzali na místo, kde pro nás měli nějaké sušenky a pití. Poprvé jsem viděla kokakolu v plechovce. Dali nám teplé oblečení a vzali nás do hotelu. V hotelu, kde jsme žili v jedné místnosti s malou kuchyňkou, jsem poprvé viděla barevnou televizi. To jsou věci, které si pamatuji.

Potom jsem se stěhovali z jednoho hotelu do druhého. Později jsme si pronajali dvě místnosti v druhém patře jednoho domu. V Chile jsme ovšem měli svůj dům, postele, své oblečení, měli jsme všechno. Tady jsme téměř žebrali. Můj otec byl v Chile odborník. V Kanadě mohl vydělávat peníze, jen když byl ochoten dělat něco jiného.

Nechtěla jsem se učit jazyk. Angličtina mi k ničemu nebyla. Vrátím se přece zpět do Chile. Vše přece bude jako předtím. Vrátím se do našeho domu. Budu si hrát na našem dvoru s naším psem. Budu přece znovu chodit naší školy. Učit se anglicky nebylo pro mě důležité, i když na mě byl učitel hodný a snažil se mě angličtinu naučit. Záměrně jsem se ten jazyk odmítala učit, protože to nedávalo smysl. Přece tady nezůstaneme!

A pak můj otec onemocněl a umřel. To byl ta nejhorší noční můra, která mě kdy mohla potkat. Vše se změnilo a mě se život už dál netýkal, protože jsem ztratila člověka, které jsem tak moc milovala. Zůstali jsme opuštěni v zemi, kterou jsme neznali, jejíž jazyk jsme neznali, v zemi, kde jsme nechtěli být, a v zemi, která nás nechtěla, protože v té době jsme nebyli vítáni. Neměli jsme nic. Spali jsme na podlaze. Když jsme poprvé spali v domě, kam jsme se přestěhovali, probudila jsem se v noci a cítila jsem, že mi něco leze po obličeji. Hned jsem věděla, že to byl šváb. Pro mě to byla úplná změna. Jak běžela léta, začala jsem svou situaci analyzovat, protože jsem se potřebovala zase dát dohromady. Nechtěli jsme být tady. Donutili

nás být tady. Přinutili mého otce odejít. Kdybychom bývali měli na výběr, možná by byl tady v Kanadě sám a my bychom s matkou zůstali v Chile. To by ovšem nebylo příliš praktické, protože by matka zůstala sama a musela živit tři děti. Její přátele zatkli a uvěznili. Dělali tenkrát všechny možné strašné věci. Lidé v Chile se chovali hrozně. Proto jsme museli přijít sem a žít tady.

Zdroj: Příběhy byly upraveny z publikace McLuhan, E. (ed.): SafeHaven.

TheRefugeeExperienceofFiveFamilies. Toronto, MulticulturalHistorical Society of Ontario 1995, 201-205.

Dětští uprchlíci: Pocit ztráty

Dětství je čas, kdy se formuje náš pohled na svět, způsob, jak se k němu budeme stavět: Budeme druhým lidem věřit, nebo se jich budeme bát? Budeme vyhledávat lásku, nebo se vyhýbat bolesti? Budeme používat k dosažení svých cílů laskavost, nebo sílu? Co nás potká v dětství, určuje, jakými se staneme lidmi.

Je složité vyjádřit, o co všechno dětský uprchlík přichází. Mnozí ztrácejí rodiče a další blízké. Po ztracené kultuře, jazyku, škole, kamarádech zůstává prázdnota. Společenství mimo rodinu, které poskytuje dítěti vědomí toho, že někam patří, je pryč, stejně jako jeho osobní věci, jídla, která zná, a dokonce dovednosti a hry, které se naučilo v dětství.

Co tedy dětští uprchlíci ztratili? Ty nejzákladnější věci, které nám v životě dávají naději na zítřek, důvody víry v sebe samy a hodnoty, které nám umožňují prožívat radost, laskavost, bezpečí a víru v budoucnost. To je důvod, proč je tak podstatné pomoci dětským uprchlíkům překonat jejich utrpení a připravit je pro lepší budoucnost. Děti, které ztrácí takovéto věci, jsou ztrátou nás všech.

Jan Williamson, v Refugees, a 54, červen 1988, str 15

Poznámky

Pokračováním této aktivity může být sledování filmu o dětských uprchlících, beseda s uprchlíky a pracovníky, kteří se o uprchlíky starají. Cvičení vyžaduje citlivost vůči studentům, kteří mohou být sami uprchlíci. Zdroj : upravená aktivita z knihy G.Pike, D.Selby: Cvičení a hry pro globální výchovu 2., Portál, Praha 2000